

Välkommen till uppdraget som kommunal beslutsfattare!

Kommunförbundet
– de förtroendevaldas
bundsförvant

Du är inte ensam i ditt arbete
som fullmäktigeledamot.
Kommunförbundet är med dig
under hela fullmäktigeperioden
– och står till tjänst med
intressebevakning, rådgivning,
information och kollegialt stöd
i arbetet.

Kommunen
FIXAR!

**KOMMUN-
FÖRBUNDET**

Redaktion:

Izabella Dhima, Tony Hagerlund,
Hanna Kaukopuro-Klemetti,
Anna Keinonen, Riikka Komu,
Hanna Lassila, Susanna Luukinen,
Maija Ruoho

kommunforbundet.fi/
kommunforbundet.fi/anvandarvillkor

© Finlands Kommunförbund
Helsingfors 2025

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14, 00530 Helsingfors
Telefon 09 7711
www.kommunforbundet.fi

Tiderna förändras – fyra globala
och lokala förändringar för
med sig omställningar i
kommunernas verksamhetsmiljö

12

Innehåll

4

Välkommen att påverka
din kommuns vardag

6

Kommunförbundet
– de förtroendevaldas
bundsförvant

8

ABC för förtroendevalda

11

Om fullmäktige-
ledamöterna

12

Tiderna förändras

16

Evenemang och kurser

Kommunala beslutsfattare behövs!

Varma gratulationer till din post som förtroendevald! Du är nu en del av grundpelaren i den finländska demokratin – en skara på över 8 000 fullmäktigeledamöter som ska fatta beslut, inte bara för den egna kommunen eller regionen, utan också med sikte ställt på hela Finlands framtid.

De kommunala beslutsfattarnas uppdrag är viktigt och ansvarsfullt och har effekter. Med dina beslut styr du utvecklingen, välfärden och livskraften i din kommun – och framför allt påverkar du kommuninvånarnas vardag. Kommuninvånarna litar på att beslutsfattarna som utsetts genom val fattar genomtänkta, rättvisa och framtidsinriktade beslut.

Under den kommande fullmäktigeperioden kommer du sannolikt också att tvingas fatta svåra beslut. De ekonomiska realiteterna, omvärldsförändringarna och sammanjämningen av olika behov kräver vishet, samarbete och mod. Det är just i dessa tider som ansvarstagarnas roll blir tydlig.

Lika viktigt som beslutsfattandet är kommunikationen kring besluten. Det är av högsta vikt att kommuninvånarna förstår vilka ärenden det fattas beslut om, varför besluten fattas och vilka verkningar de har. Uppmuntrande och engagerande kommunikation skapar förtroende och stärker delaktigheten – och just det behövs som grund för en stark kommun.

Ett gott diskussionsklimat är ett livsvillkor för demokratin. Före valet undertecknade Kommunförbundet och riksdagspartiernas partisekretärer en vädjan om en saklig och konstruktiv diskussionskultur under den kommande fullmäktigeperioden. Vi alla – partier, beslutsfattare och kommunala aktörer – har ett gemensamt ansvar för att beslutsfattandet bygger på respekt, öppenhet och ett gemensamt mål: kommuninvånarnas bästa.

Kommunförbundet är en av Finlands mest inflytelserika intressebevakningsorganisationer. Alla Finlands 308 kommuner och städer är medlemmar i förbundet. Också landskapsförbunden, samkommunerna och kommunalt anknutna aktiebolag omfattas av verksamheten.

Vid Kommunförbundet arbetar drygt 120 ledande sakkunniga inom olika sektorer: juridik, ekonomi, livskraft, sysselsättning, välfärd, miljö, digitalisering, utbildning och kultur. Vår uppgift är att trygga och utveckla kommunernas verksamhetsförutsättningar genom intressebevakning och rådgivningstjänster. Vårt mål är att du ska ha bästa möjliga förutsättningar att fatta goda och hållbara beslut.

Kommunförbundet stöder dig med expertis, forskningsdata och nätverk under hela fullmäktigeperioden. Vi erbjuder rådgivning, utbildning, handböcker och aktuell information

som stöd för beslutsfattandet. Vi återkommer, och tveka inte att ta kontakt!

Kommunerna behövs – och du också!

Minna Karhunen,
verkställande direktör,
Kommunförbundet

Välkommen att fatta beslut i viktiga frågor och påverka din kommuns vardag

Grattis – du är nu med och beslutar om frågor som har en direkt inverkan på invånarnas vardag och välfärd i din kommun och på hela Finlands framtid! Som fullmäktigeledamot har du möjlighet att fatta beslut som verkligen syns i vardagen: i skolor, bibliotek, idrotts- och motionsanläggningar och i många andra tjänster som kommuninvånarna värdesätter högt.

Kommunen är inte bara en administrativ enhet – den är livsmiljön för kommuninvånarna, ett tryggt och säkert hem, fungerande service och en gemensam framtid. I kommunerna fattas beslut om vilka utbildningsmöjligheter som ska erbjudas barn och unga, om hur kulturtjänster och idrotts- och motionsanläggningar ska hållas tillgängliga samt hur den lokala livskraften ska tryggas.

Men vad gör egentligen en kommun? Kommunerna har hundratals uppgifter, av vilka de flesta har fastställts i lag. Kommunerna kan också åta sig olika frivilliga uppgifter.

Vi ska nu titta närmare på kommunens viktigaste uppgifter och varför ditt arbete är så viktigt.

Fostran och utbildning är fundamentet för framtiden

Finlands framgång bygger på världens bästa utbildning – och i centrum för detta står kommunerna. Kommunerna ansvarar för småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet.

Den största delen av kommunernas skatteinkomster går till bildningsväsendet. Som beslutsfattare har du en nyckelroll då du är med och beslutar om förhållandena för lärandet och om de resurser som ska tilldelas skolor och daghem.

Fritid och välfärd är till för alla

Kommunerna har över 30 000 motions- och idrottsplatser – för invånare i alla åldrar! Kommunens uppgift är att skapa förutsättningar för en aktiv och hälsosam livsstil genom att erbjuda motions- och kulturtjänster. Bibliotek, teatrar, idrottsplaner och ungdomslokaler är alla en del av en levande kommun, där invånarna trivs och mår bra.

Livskraft och hållbarhet

En livskraftig kommun lockar till sig invånare, företag och investeringar. Den kommunala basservicen utökades från årsskiftet 2025, då AN-tjänsterna överfördes från staten till kommunerna. Samtidigt överfördes helhetsansvaret för det integrationsfrämjande arbetet till kommunerna. I fortsättningen ansvarar kommunen för närings- och sysselsättningstjänsterna, utbildningstjänsterna och till exempel tjänster i anslutning till planläggning, miljö och fritid. Kommunerna har nu fler verktyg än tidigare för att främja livskraften!

Ledningen av livskraftsarbetet och de strategiska valen har fått en större betydelse i en verksamhetsmiljö i förändring efter AN-reformen. Livskraftsarbetet måste ledas på ett starkare och mer strategiskt sätt än tidigare.

Vi erbjuder kommunernas förtroendevalda stöd och nya perspektiv i främjandet av livskraften och ledningen av livskraftsarbetet. Vi kommer gärna och berättar mer till exempel vid fullmäktiges kvällsskolor. Bekanta dig med vår service och ta kontakt:

Kommunerna tillhandahåller utbildning och småbarnspedagogik

1. Småbarnspedagogik
2. Förskoleundervisning
3. Grundläggande utbildning i årskurserna 1–9
4. Specialundervisning
5. Morgon- och eftermiddagsverksamhet
6. Skolskjutsar för elever i förskola och den grundläggande utbildningen
7. Gymnasieutbildning
8. Yrkesutbildning
9. Medborgar- och arbetarinstitut

Kommunerna arbetar för att främja sysselsättningen och stärka den lokala livskraften

1. Arbetskraftsservice och integrationsfrämjande (nya lagstadgade uppgifter för kommunerna från 2025)
2. Näringslivstjänster

Kommunerna utvecklar närmiljön och boendet

1. Kommunens bostadsutbud
2. Kommunens tomtutbud
3. Byggnadstillsyn, dvs. tillståndsärenden och planering av byggnad
4. Planläggning
5. Kollektivtrafik
6. Väg- och gatuunderhåll
7. Gång- och cykelvägar samt friluftsleder
8. Grönområden, renhållning
9. Miljöskydd, såsom kontroll av luftkvaliteten, bulleranmälan, hantering av avloppsvatten från fastigheter
10. Avfallshantering
11. Vattenförsörjning
12. Energi- och värmeförsörjning
13. Miljöhälsovård
14. Kommunala veterinärtjänster

Kommunerna tillhandahåller kultur- och fritidstjänster och stärker medborgarnas möjligheter till delaktighet

1. Bibliotek
2. Kulturtjänster, t.ex. teatrar, konstmuseer och orkestrar
3. Grundläggande konstundervisning, t.ex. musikinstitut, cirkus- och teaterskolor, bildkonstskolor
4. Idrotts- och motionstjänster, t.ex. naturstigar, idrottshallar och simhallar
5. Ungdomstjänster
6. Utökade möjligheter för kommuninvånarna att vara delaktiga samt ordnande av val

Kommunförbundet – de förtroendevaldas bundsförvant

Visste du att Kommunförbundet är den förtroendevaldas bästa vän? Vi står till tjänst med råd, fakta, evenemang och publikationer som hjälper dig att klara av det snåriga beslutsfattandet – under hela fullmäktigeperioden!

Oavsett om du möter en knepig fråga på ett möte, vill lära dig mer om ett nytt ämne eller önskar kollegialt stöd och nätverkande, så är vi med dig på din resa.

Vår rådgivningstjänst ger stöd

Om du har något du funderar på är du välkommen att kontakta Kommunförbundets rådgivning. Vi betjänar framför allt kommunala förtroendevalda och tjänsteinnehavare. Fråga så svarar vi!

Webbplats för förtroendevalda

På adressen kommunforbundet.fi/ förtroendevalda hittar du material som handböcker, anvisningar och nyttiga publikationer. På sidan finns bland annat en handbok i kommunalt beslutsfattande, publikationen Kommunekonomin – nyckeln till ekonomisk planering, handboken God arbetspraxis i kommunstyrelsen samt en hel del annat material.

kommunforbundet.fi/fortroendevalda

De förtroendevaldas rättigheter och skyldigheter

Funderar du på till exempel vilka rättigheter du som förtroendevald har att ta del av uppgifter eller få ledigt från jobbet? På vår webbplats finns förutom introduktionsmaterial också rikligt med juridisk grundläggande information om de förtroendevaldas arbete och ställning.

Våra evenemang

Seminarier, webinarier och nätverksevenemang ger dig möjlighet att lära dig mer och utbyta erfarenheter med andra. Bekanta dig med evenemangskalendern: kommunforbundet.fi/evenemang och klipp ut kalendern i slutet av denna publikation!

Beställ våra nyhetsbrev

Vill du ha de senaste kommunnyheterna direkt till din e-post? Beställ de **nyhetsbrev** som intresserar dig: ekonomi, förvaltning, planläggning, utbildning, demokrati... eller rentav alla! Beställning: info.kommunforbundet.fi/nyhetsbrev. Ett eget nyhetsbrev för förtroendevalda skickas direkt till din e-post några gånger om året – ett kompakt informationspaket för just dig!

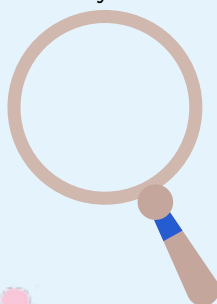
På vår **webbplats** www.kommunforbundet.fi finns information om kommunsektorn samlad.

Fakta om kommunerna

Vi har rikligt med forskningsbaserad information om kommunerna och kommunsektorn. Enligt beslutsfatarundersökningen används i genomsnitt 7 timmar per vecka för förtroendepuppdrag, men rollen man har påverkar tidsanvändningen. Styrelsens presidium använder i genomsnitt 14 timmar, och fullmäktigeledamöterna cirka 6 timmar per vecka för uppdraget.

Dessutom har 45 procent av kommunstyrelsens ärenden någon koppling till EU-lagstiftning. Beslut som fattats i EU återspeglas sålunda på många olika sätt i kommunernas beslutsfattande och i förvaltning – också i ert arbete som nya beslutsfattare!

Visste du att finländarna tycker mycket om den kommunala servicen? Enligt Kommunförbundets invånarundersökning är invånarna särskilt nöjda med bl.a. den grundläggande utbildningen, småbarnspedagogiken, gymnasieutbildningen, idrotts- och motionstjänsterna och medborgarinstituten.

Småbarnspedagogiken får klart högre betyg av finländarna än vad den offentliga debatten antyder – i synnerhet föräldrar till barn i daghemsåldern är mycket nöjda med tjänsterna.

Den grundläggande utbildningen är fortfarande en av de klarast lysande stjärnorna bland de kommunala tjänsterna: merparten av finländarna, och i synnerhet barnfamiljerna, ger utmärkt betyg för undervisningens kvalitet.

När det gäller gymnasieutbildningen ligger tillfredsställelsen till och med på den högsta nivån i mätregistret.

Också medborgarinstituten uppskattas stort för sina mångsidiga och tillgängliga tjänster.

Positivt för de motionsintresserade är att rentav 80 procent av finländarna upplever att motions- och idrottsservicen sköts väl och är lättillgänglig.

Oavsett om du brinner för ungdomsverksamhet, utbildning, företagsamhet eller till exempel klimatarbete, kan du som fullmäktigeledamot och förtroendevald påverka utvecklingen av de här frågorna i din kommun. Vi på Kommunförbundet är ditt stöd på vägen!

Var och en av oss använder kommunal service varje dag, även om vi kanske inte alltid tänker på det.

ABC för förtroendevalda

Arbetskraftsmyndighet

Sysselsättningstjänsterna blev kommunernas ansvar från och med början av 2025. En Arbetskraftsmyndighet är den myndighet i en kommun eller en samkommun som ansvarar för att ordna Arbetskraftstjänster. I praktiken är detta det organ som organiserar tjänster inom flera kommuners territorium.

Budget

Kommunens verksamhet och ekonomi styrs av en ekonomisk plan som omfattar minst tre år, varav det första året kallas budgetår. Före utgången av året ska fullmäktige godkänna kommunens budget för det följande året med beaktande av kommunkoncernens ekonomiska ansvar och förpliktelser.

Civilsamhälle

Civilsamhället är en viktig samarbetspartner för kommuner och består av föreningar, organisationer och frivilliga som bidrar till den lokala demokratin, välfärden och utvecklingen.

Dubbelroll

När en person samtidigt har förtroendeuppdrag, tjänsteuppdrag eller arbetsuppgifter både i kommunen och i välfärdsområdet, vilket kan skapa jävssituationer.

Engagemang och delaktighet

Det finns många sätt att främja invånarnas delaktighet. Vissa är lagstadgade, andra utvecklas av kommunerna själva och genomförs på frivillig basis. Utgångspunkten är öppen kommunikation och möjligheter till interaktion. Målet är att erbjuda ett brett utbud av möjligheter för medborgarna att delta. Ett starkt deltagande och aktiva medborgare gör en kommun samhällsbaserad, livskraftig och socialt hållbar.

Förvaltningsstadga

Kommunens viktigaste interna regelverk som styr beslutsprocesser, ansvarsområden och hur kommunens förvaltning organiseras.

Green Deal

EU:s gröna utvecklingsprogram som också styr kommunernas klimat- och naturarbete, med målet att göra EU klimatneutralt till 2050.

Hållbarhet

Kommunernas beslut ska sträva efter att vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara för att säkerställa en god framtid för kommande generationer.

Initiativ

Kommuninvånare och förtroendevalda kan lägga fram förslag om kommunens verksamhet genom att ta initiativ i frågor som rör kommunens uppgifter.

Jäv

När en förtroendevald eller tjänsteman på grund av relation till ärendet eller de berörda parterna inte kan delta i behandlingen utan att opartiskheten äventyras.

Kvällsskola

Kommunens organ kan sammanträda vid behov för att diskutera aktuella frågor och för att ge ytterligare information om frågor som kräver ytterligare diskussion vid en kvällsskola. I sådana fall skall kommunfullmäktiges ordförande sammankalla till ett kvällsmöte och leda mötet. Även utomstående experter kan bjudas in, men evenemanget är inte öppet för allmänheten. Kvällsskolan är inte ett officiellt sammanträde.

Livskraftig kommun

Livskraft är ett begrepp som avser en regions förmåga att utvecklas, återhämta sig och anpassa sig till förändrade omständigheter samtidigt som dess välbefinnande upprätthålls och förbättras. Med livskraft avses en regions ekonomiska aktivitet, sysselsättning och ekonomiska styrka. En livskraftig region kännetecknas av en diversifierad ekonomi, stark sysselsättning, invånarnas välbefinnande, miljömässig hållbarhet och förmåga att locka till sig nya invånare, talanger, kapital, investeringar och företag. Det är viktigt att uppdraget om livskraft återspeglas i alla kommuners strategier.

Medborgardialog

Medborgardialog - En process där kommunens invånare aktivt involveras i beslutsfattandet genom olika former av dialog och samråd. Medborgardialog syftar till att öka transparensen, förbättra beslutsunderlaget och stärka demokratin genom att ge invånarna en röst i frågor som påverkar deras vardag. Ett starkt engagemang från medborgarna bidrar till ett inkluderande och livskraftigt samhälle där alla känner sig delaktiga och värdefulla.

Nämnder

Nämnder är kommunala organ som lyder under kommunstyrelsen och utgör enskilda myndigheter inom kommunen. Kommunfullmäktige kan tillsätta nämnder för skötseln av uppgifter av bestående natur. Nämnderna handlägger ärenden inom specifika verksamhetsområden i enlighet med förvaltningsstadgan.

Offentlighet

Principen om att kommunala beslut och handlingar är tillgängliga för allmänheten, vilket är grundläggande för demokratisk insyn och kontroll.

Planläggning

Planläggning omfattar utarbetande och godkännande av olika typer av planer som general-, detalj- och strandplaner, vilka fastställer hur mark- och vattenområden får användas och bebyggas. Planläggningen sker i enlighet med lagstiftningen och syftar till att skapa en balanserad samhällsutveckling med hänsyn till miljö, social hållbarhet och ekonomiska faktorer, samtidigt som den tillgodoser både allmänna och enskilda intressen.

Quorum

Ett möte är beslutsfört när tillräckligt många ledamöter är närvarande - för kommunfullmäktige krävs att två tredjedelar av ledamöterna är på plats. Övriga organ är beslutföra när fler än hälften av ledamöterna är på plats.

Regionsamarbete

Kommuner samarbetar med varandra i olika nätverk och samarbetsformer för att effektivisera service och resurser.

Smart anpassning

Smart anpassning är ett holistiskt sätt att tänka och närma sig frågan om att utveckla nya strategier, planer och policyer för att förbereda sig för befolkningsminskning och hantera de förändringar som följer av detta ekonomiskt, på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. Visste du att en kommunal strategi också kan vara en strategi för smart anpassning?

Tjänsteansvar

Tjänsteansvar innebär att den kommunala tjänsteinnehavaren ansvarar för lagenligheten i sin tjänsteutövning. Det kan medföra både straffrättsligt och skadeståndsrättsligt ansvar. Även förtroendevalda är bundna av tjänsteansvar. Tjänsteansvaret är en grundlagstryggad princip som säkerställer rättssäkerhet och korrekt myndighetsutövning i det kommunala beslutsfattandet.

Utbildningsväsendet

Kommunens största ansvarsområde som står inför utmaningar på grund av minskande ungdomskullar, vilket kräver samarbete mellan kommuner.

Välfärd

Kommunerna har en lagstadgad skyldighet att främja invånarnas hälsa och välfärd i samarbete med lokala och regionala aktörer.

Workshop

En arbetsform där förtroendevalda och tjänstemän samlas för att diskutera specifika frågor och hitta lösningar genom strukturerat samarbete.

Xenofobi och migration

Kommunernas roll i att främja sysselsättning och integration har utvidgats sedan början av 2025. Samtidigt är det viktigt att aktivt motverka xenofobi och främlingsfientlighet för att skapa ett inkluderande samhälle. Kommunerna bör implementera strategier för att motverka diskriminering och främja integration som ett sätt

att stärka demokratin och säkerställa att alla invånare har möjlighet att delta och påverka. Detta bidrar till kommunens livskraft genom att främja social sammanhållning, ekonomisk utveckling och ett starkt civilsamhälle.

Yrkesskicklighet och kompetens

Fortbildning och kunskapsutveckling för förtroendevalda och tjänstepersoner är viktigt för att kunna fatta välgrundade beslut i allt mer komplexa frågor.

Z-generationen

Personer födda i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet utgör en viktig målgrupp inom politik och kommunalt beslutsfattande, men bara fem procent av kommunfullmäktigeledamöterna är under 30 år.

Åtgärd

Politik bedrivs på flera språk i många av Finlands kommuner, och att utveckla en fungerande tvåspråkig kommun är både en rättighet och skyldighet för alla förtroendevalda.

Ärende

Alla frågor som behandlas i kommunala organ kallas ärenden och följer en formell process från beredning till beslut och verkställande.

Övertagningsrätt

Övertagningsrätt betyder att kommunstyrelsen har rätt att ta över behandlingen av ett ärende där en lägre myndighet i kommunens organisation har fattat ett beslut. Denna mekanism ger kommunstyrelsen möjlighet att granska, ändra eller upphäva beslut fattade av underliggande organ innan de verkställs. Övertagande av beslut regleras i kommunallagen och i kommunens förvaltningsstadga. I förvaltningsstadgan kan det bestämmas att också nämnder och affärsverksdirektioner har samma rätt.

Om fullmäktige- ledamöterna

I kommunalvalet valdes sammanlagt 8 586 stads- och kommunfullmäktige-
ledamöter till 292 kommuner på det finländska fastlandet.

De yngsta ledamöterna är 18 år, och den äldsta ledamoten 91 år.

29 av de invalda var 18 år på
valdagen.

Medelåldern bland fullmäktigeledamöterna är 51 år

De invalda ledamöterna är i
genomsnitt 40–49 år.

Av alla fullmäktige- ledamöter är 45 % kvinnor

Exceptionellt många kvinnor
valdes in i kommunalvalet.

59 % av de invalda kandidaterna var fullmäktigeledamöter redan under föregående fullmäktigeperiod

I vårens kommunalval var andelen
sittande fullmäktigeledamöter
som blev omvalda det största på
över 20 år.

En fullmäktigeledamot använder i snitt 6 timmar per vecka för förtroendeuppdraget

Styrelsens presidium lägger ner i
genomsnitt 14 timmar per vecka,
styrelseledamöter och fullmäktiges
presidium 9 timmar per vecka.

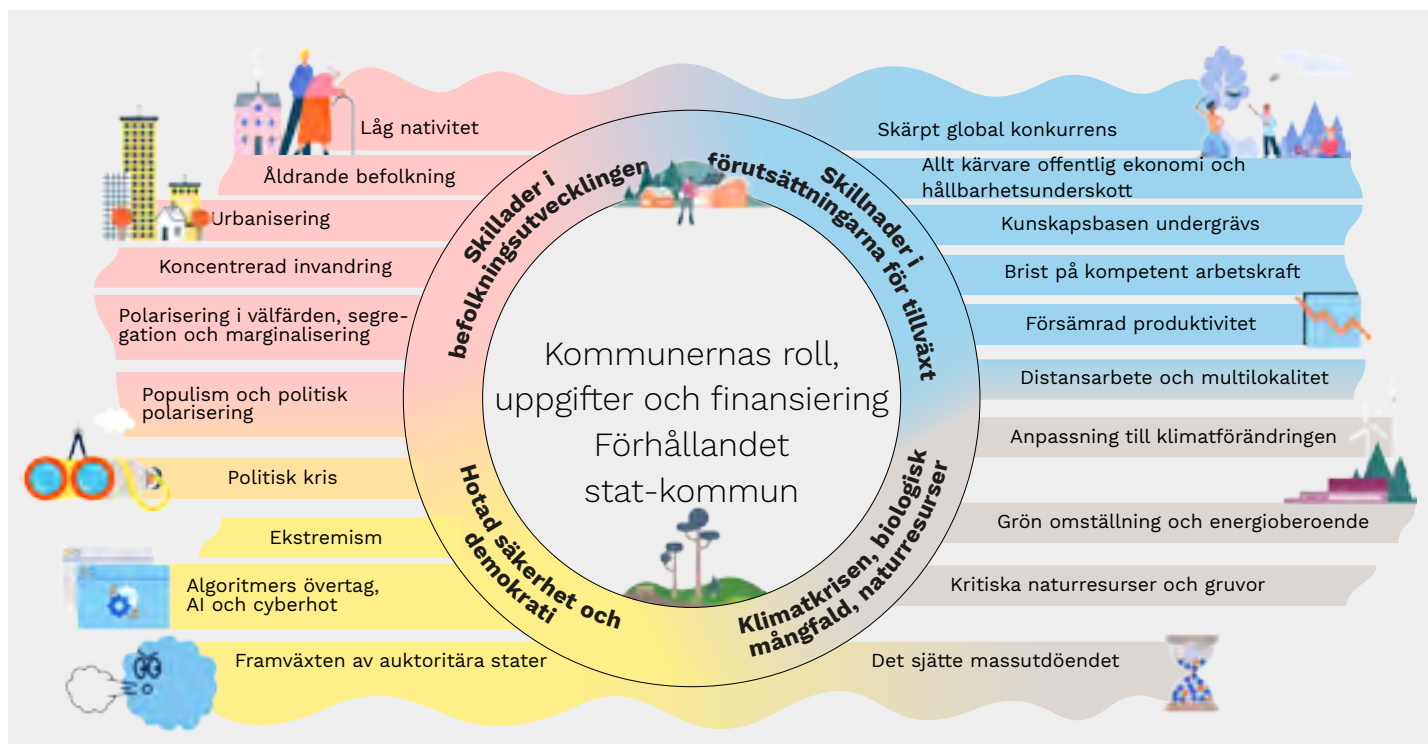
Tiderna förändras

– fyra globala och lokala förändringar för med sig omställningar i kommunernas verksamhetsmiljö

Vi lever i en tid då det är allt svårare att förutspå framtiden. Vårt samhälle har övergått till en tid av så kallade polykriser, där flera olika parallella kriser påverkar varandra. Det här är inte bara ett globalt fenomen, utan påverkar också kommunernas vardag.

Kommunernas roll och omvärldsförändringarna kan inte längre förutses på samma sätt som tidigare. Kommunerna behöver sträva efter att reagera på globala och lokala fenomen – i synnerhet på sådana som är svåra att förutse. Fyra stora förändringar finns dock i sikte.

Förändringsfenomen – utmaningar i kommunernas verksamhetsmiljö

Förändring nr 1: Skillnader i befolkningsutvecklingen

Vår befolkning ökar endast tack vare invandring

I Finland har nativiteten sjunkit betydligt. När det år 2010 ännu föddes cirka 61 000 barn, hade antalet sjunkit till 44 000 år 2024. Även om nati-

viteten sjunker i alla delar av landet, har minskningen de största konsekvenserna i landsbygdskommunerna, där befolkningen också samtidigt åldras snabbt.

Denna förändring medför ett tryck på att anpassa tjänsterna inom utbildning och småbarnspedagogik. Samtidigt måste man finna lösningar

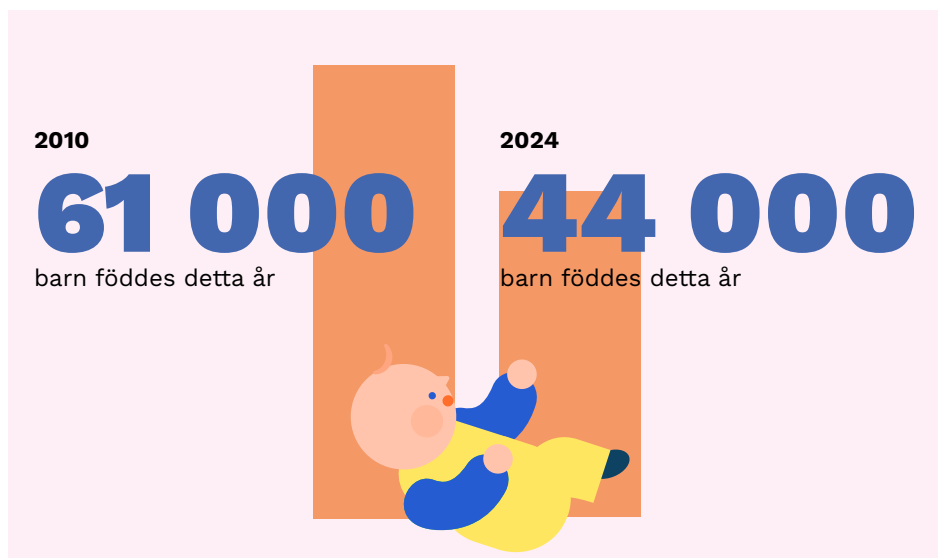
på hur barnens välbefinnande och utbildning fortfarande ska tryggas i glesbygden.

Den åldrande befolkningen är en annan stor utmaning. Enligt prognoserna 2024 kommer antalet personer över 75 år att fördubblas före 2075. Den åldrande befolkningens relativa andel ökar därför i alla kommuner, och frågor som gäller de äldres välbefinnande blir allt viktigare i hela landet.

Befolkningen koncentreras i synnerhet till stora städer

Finlands urbaniseringsgrad förutspås öka från 73 procent år 2020 till 79 procent fram till år 2050. Medan urbaniseringen tidigare förde invånare till städer av alla storlekar, är denna utveckling nu koncentrerad till de stora städerna och delvis till deras kranskommuner.

Trenden att flytta till städer gäller i synnerhet vuxna i fertil ålder, och därför behövs det fler skolor och

platser inom småbarnspedagogiken i de största städerna trots krympande årskullar.

Finland som tampas med en krympande befolkning i arbetsför ålder har lyckats öka arbetskraftsinvandringen avsevärt. Andelen utländska medborgare av hela befolkningen ökade från 1,8 procent till 6,7 procent mellan åren 2000 och 2023. Vad gäller barn under skolåldern med ett främmande språk som modersmål närmar sig andelen 75 procent i vissa bostadsområden.

Även om det i praktiken flyttar människor från utlandet till alla kommuner, gynnas tre av fyra kommuner för närvarande inte demografiskt av invandringen. Migrationen bland personer med utländsk bakgrund verkar koncentreras till endast två landskap: Nyland och Egentliga Finland.

Fördelningen av välfärden bland befolkningen återspeglas i de regionala skillnaderna

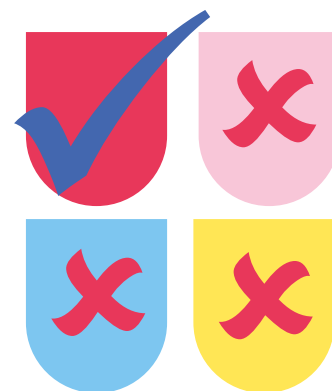
Välfärden har blivit alltmer ojämnt fördelad bland befolkningen. Särskilt utbildningsnivån och den ekonomiska ställningen påverkar den förväntade livslängden och den allmänna välfärden. Till exempel lever kvinnor med högre inkomster mer än fem år längre än de med lägre inkomster och män rentav nio år längre.

Välfärdsskillnaderna syns också i barnens välmående: barn i städerna klarar fysiska test bättre än barn på landsbygden.

Samtidigt har segregationen, de ökade skillnaderna mellan regioner och mellan människor, satt i gång en ond

”Välfärden fördelas i allt högre grad ojämnt bland befolkningen och skillnaderna i välfärd syns också bland barnen.”

Tre av fyra kommuner gynnas inte demografiskt av invandringen.

cirkel där nivån på skolor och tjänster i de minst gynnade regionerna sjunker, vilket leder till ökad ojämlikhet och marginalisering.

Förändring nr 2: Hotad demokrati och säkerhet

De globala utmaningarna och teknikutvecklingen återspeglas i kommunernas verksamhetsmiljö

De globala geopolitiska förändringarna, såsom Rysslands anfallskrig mot Ukraina, spänningen mellan Kina och väst samt politiken ”Amerika först” efter valet av Trump, påverkar också kommunernas säkerhetsperspektiv och det lokala näringslivet.

Säkerheten i Finland utmanas också av den ökande våldsbejakande extremismen. Det svåraste att förebygga är så kallade terrorattacker eller andra storskaliga våldsdåd som planeras eller genomförs av enskilda aktörer. Grunden för ett effektivt förebyggande är tidigt ingripande och insatser för att öka välmåendet och motverka social utslagning.

Samtidigt påverkar den globala tekniska utvecklingen verksamhetsmiljön. Den snabba utvecklingen av artificiell intelligens har fört med sig både möjligheter och risker. Artificiell intelligens kan utnyttjas för att effektivisera servicen och stödja beslutsfattandet, men samtidigt kan etiska och demokratiutmanande problem till följd av AI uppstå.

Hoten mot den representativa demokratin syns i lokalpolitiken

På internationell nivå är den representativa demokratin allvarligt hotad och stödet för politiska extremist rörelser ökar. I Finland syns krisen i politiken framför allt i det sjunkande valdeltagandet och svårigheten att hitta kandidater till val, vilket undergräver systemets legitimitet.

Den senaste forskningen bekräftar iakttagelserna i vardagen: finländarna grupperar sig alltmer i åsiktsbubblor, oberoende av tema.

Kommunernas demokratiska system är inte immunt mot polarisering och populism i samhället. Mindre kommuner, där det finns färre beslutsfattare, är mer sårbara för en försämring av det politiska klimatet. I stora städer kan å andra sidan regeringspolitiken på riksnivå återspeglas i lokalpolitiken.

Förändring nr 3: Skillnader i förutsättningarna för tillväxt

Protektionismen ökar i ekonomin

Den ekonomiska utvecklingen har länge varit en tid av globalisering, där det har varit vanligt att produktionen och arbetskraften flyttar från ett land till ett annat.

Under de senaste åren har dock protektionism, säkerhetshot, den gröna omställningen och hot om handelskrig förändrat det globala fältet. Finland står inte utanför de här förändring-

arna. Handelskrig, importtullar och handelsrestriktioner kan ha direkta konsekvenser för de finländska kommunerna och deras livskraft.

Ytterligare anpassningsåtgärder för Finlands offentliga finanser

Den offentliga ekonomin i Finland har stått inför utmaningar redan en längre tid. Särskilt hållbarhetsunderskottet har oroat ekonomiska experter, eftersom den offentliga skulden fortsätter att öka.

Dessutom har produktivitetstillväxten i Finland varit svag nästan hela den tid som gått efter finanskrisen. Arbetsproduktivitetstillväxten har avtagit i stor utsträckning i västländerna, men utvecklingen i Finland har släpat efter ännu mer i jämförelse med den allmänna nedgången.

För kommunerna betyder statens anpassningsåtgärder ett hot om nya nedskärningar i statsandelarna, eller att statens utgifter ska överföras till och finansieras av kommunerna. Kommunernas egna skatteinkomster får ökad betydelse.

Kompetensunderlaget försvagas och det råder brist på kompetent arbetskraft

Den ekonomiska tillväxten baserar sig i stor utsträckning på antalet personer i arbetsför ålder och på utbildning. För Finlands del har tillväxten av det här kapitalet bromsats upp av att de unga åldersklasserna minskat och utbildningsnivån sjunkit.

Då den relativa andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar leder det till brist på kompetent arbetskraft inom olika branscher. Kommunerna har särskilt svårt att hitta kompetent arbetskraft inom småbarnspedagogiken och inom social- och hälsovårdstjänsterna i välfärdsområdena.

Den snabba ökningen av distansarbete i och med coronapandemin

”För kommunerna betyder statens anpassningsåtgärder ett hot om nya nedskärningar i statsandelarna, eller statens utgifter ska överföras till och finansieras av kommunerna.”

har varit det största fenomenet som påverkat arbetslivet under de senaste åren. Möjligheten till distansarbete har väckt förhoppningar i många kommuner om att kunna locka till sig invånare. Statistiken visar dock att distansarbetet hittills inte i någon större utsträckning har förändrat migrationen till städerna.

Den gröna omställningen ger nya möjligheter

Den gröna omställningen för med sig nya möjligheter för många regioner – arbete och utkomst samt skatteinkomster för kommunen. De här möjligheterna fördelas ändå inte jämnt på grund av geografiska förhållanden och försvarsmässiga överväganden.

Införandet av förnybar energi kan skapa nya arbetstillfällen i regionerna, men det förutsätter också att infrastrukturen utvecklas i kommunerna.

Förändring nr 4: Klimatkrisen, förlusten av biologisk mångfald och de allt knappare naturresurserna

Miljöproblem kräver anpassning och insatser

Kommunerna har redan länge arbetat för att bekämpa klimatförändringen, men globalt framskrider klimatförändringen snabbare än väntat. En anpassning till klimatförändringen har därför blivit en allt viktigare del av den kommunala planeringen.

Kommunerna behöver förbereda sig på att extrema väderförhållanden och väderfenomen blir allt vanligare. Samtidigt medför klimatförändring-

arna nya utmaningar när det gäller förlusten av biologisk mångfald och bevarandet av den biologiska mångfalden. De största hoten är förstörelsen av livsmiljöer och spridningen av invasiva arter som kan ha konsekvenser för livsmedelsproduktionen och medborgarnas hälsa.

Kommunernas beslut om markanvändning kommer att ha en avgörande roll för bevarandet av den biologiska mångfalden och för hur förlusten av biologisk mångfald kan bromsas upp.

Vilka är följderna av förändringarna?

Kommunerna lever mitt i en komplex brytningstid. Klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald, den tekniska utvecklingen, den geopolitiska osäkerheten samt demografiska förändringar och ändringar i servicebehoven formar kommunernas verksamhetsmiljö. Detta ställer krav på en alltmer proaktiv och anpassningsbar ledning av kommunerna – och att det finns förmåga att fatta modiga och långsiktiga beslut utifrån lokala styrkor.

I en föränderlig värld framgår betydelsen av det lokala beslutsfattandet tydligt. De kommunala beslutsfattarna har en nyckelroll inte bara när det gäller att tillhandahålla tjänster, utan också för att skapa välmående i samhällena och livskraft i regionerna. Kommunerna ska lösa vår tids stora utmaningar ur ett lokalt perspektiv – just där människor lever sin vardag.

Kommunförbundet stöder kommunerna i förändringarna genom att erbjuda information, verktyg och gemensamma lösningar. Samtidigt försvarar vi kommunernas verksamhetsförutsättningar och möjligheter att påverka det nationella och internationella beslutsfattandet. Tillsammans säkerställer vi att kommunerna har resurser, kompetens och befogenheter att skapa en hållbar framtid – både lokalt och på samhällsnivå.

Evenemang och utbildning som stöd i ditt arbete

Klipp ut – här får du årets viktigaste datum att sätta in i kalendern!
Här finns vårt utbud i synnerhet för förtroendevalda:

Juni 2025

12.6 kl. 15 Kuntapäättäjä Live:
Valtuustokauden käynnistys ja näkymät tulevaan

Augusti 2025

28.8 kl. 15 Kuntapäättäjä Live:
Kunnanvaltuuston tehtävät

September 2025

17–18.9 Kommunmarknaden i Kommunernas hus i Helsingfors.
Årets faktaspäckade toppevenemang, vi ses på Kommunmarknaden!

Oktober 2025

1.10 kl. 15 Kuntapäättäjä Live:
Luottamushenkilön vaikuttaminen

29.10 kl. 15 Kuntapäättäjä Live: Tietoa ja tukea kuntademokratian elävöittämiseksi ja vahvistamiseksi

November 2025

6.11 kl. 15 Kuntapäättäjä Live:
Kunta hyvinvoinnin edistäjänä

26.11 kl. 15 Kuntapäättäjä Live:
Elinvoimakunnan rakentaminen

December 2025

17.12 kl. 15 Kuntapäättäjä Live:
Hyvä valtuusto-, hallitus- ja lauta-kuntatyö

Februari 2026

4–6.2 RAFO – Forumet för ekonomi och finansiering, kryssning

Behöver du introduktionsmaterial eller information om evenemang för förtroendevalda?

Evenemang och kurser som stöd i ditt arbete

Stöd och nätverk för ordförande

Är du fullmäktige- eller styrelseordförande eller vice ordförande? Det här är evenemangen för dig:

21–22.8. Kommunordförandedagar, Vanda

Utbildning för kommunstyrelseordförande

Den avgiftsfria utbildningen hålls på Kommunernas hus i Helsingfors. Kom och stärk din roll och ditt ledarskap – välkomna både gamla och nya ordförande!

Välj lämplig tidpunkt:

25–26.9.2025

6–7.11.2025

3–4.12.2025

Fler grupper under året 2026. Reservera plats i tid, det finns begränsat med platser i grupperna. Anmälningslänken finns på vår webbplats www.kommunforbundet.fi/fortroendevalda.

”I utbildningen för kommunstyrelseordförande får deltagarna förutsättningar att bättre förstå ordförandens roll – och framför allt att utveckla sitt eget ledarskap i en konstruktiv anda tillsammans med andra! Ordförande, vi ses i Kommunernas hus på hösten!”

Jarkko Majava, utvecklingschef

Det här är bara ett ytskrap av alla våra evenemang. Taloustorstai, Työllisyystiistai, Vartteja vapaa-ajasta, Turpakäräjät Live, Onneksi on kunnat!-live och många andra webbsändningar lyfter fram aktuella teman inom kommunens olika sektorer.

Bekanta dig med alla våra evenemang och anmäl dig:

kommunforbundet.fi/evenemang